

**A Nemzeti Adó- és Vámhivatal
vezetője által kiadott**

3014/2016/VEZ útmutató

a méltányossági jogkör gyakorlásáról, az adómérséklésről és a fizetési könnyítésről

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) meghatározott feltételek mellett kifejezett méltányossági jogkört biztosít az adóhatóság számára, mely egyedi esetekben enyhítési lehetőséget ad a törvény szigorával szemben. A törvény alapelveként írja elő, hogy „az adóhatóság köteles méltányosan eljárni, és ha a törvényben meghatározott feltételek fennállnak, az adótartozást mérsékli, illetve fizetési könnyítést engedélyez.”

Az adóhatóság méltányossági jogkörében csak akkor járhat el, ha ezt törvény lehetővé teszi, de egyben köteles is méltányosságot gyakorolni a törvényi felhatalmazás céljának megfelelően, a törvényes keretek között, amennyiben az adózó bizonyítja, hogy körülményei a méltányosság feltételeinek megfelelnek. Fizetési kedvezmény engedélyezésére vonatkozó szabályokat tartalmaz a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), a Tanács 952/2013/EU rendelete az Unió Vámkódex létrehozásáról (a továbbiakban: UVK), az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2016. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Vámtv.), a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.), a fémkereskedelemtől szóló 2013. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Fémtv.), a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Ktdt.), a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.), a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentéséről szóló 2010. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Büat.), valamint a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Jöt.) (2016. november 1-től hatályos új törvény: a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény) is. Tehát a vonatkozó jogszabályi rendelkezések a vámhatóság számára is felhatalmazást adnak a méltányossági jogkör gyakorlására, amelyre vonatkozó speciális szabályokat az útmutató szintén tartalmaz.

Az Art.-ben az adóhatóság méltányossági jogköre alapvetően két területen, nevezetesen az egyes szankciók alkalmazása és a fizetési kedvezményre irányuló eljárások során érvényesül.

1. Az Art. szankciói esetében követendő méltányossági eljárás

1. A szankciók (adó bírság, mulasztási bírság, késedelmi pótlék, önellenőrzési pótlék) alkalmazása során, ha az adóhatóság megállapítja, hogy az adózó valamely adókötelezettségét nem vagy nem megfelelően teljesítette, a törvény által előírt jogkövetkezményeket alkalmazza. Az Art. világos és egyértelmű rendelkezéseiből az következik, hogy a szankciók alkalmazásánál figyelembe kell venni az eset összes körülményét, így különösen

- a) az adózótól elvárható körütekintő magatartást,
- b) az adóhiány, (illetve egyéb mulasztás) nagyságát, keletkezésének körülményeit,
- c) az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát.

2. A méltányosság gyakorlása az előzőekben említett esetekben történhet **hivatalból vagy kérelemre** is. Önellenőrzési pótlék mérséklése kizárólag kérelemre történhet.

Az adóhatóság a szankció megállapítását indokolni köteles, ki kell térnie a méltányosságot megalapozó körülményekre, illetve az ilyen körülmények hiányára is. Ennél fogva már az első fokú határozatban is lehetőség van csökkentett mértékű bírság kiszabására, és a jogorvoslati kérelem elbírálója is csökkentheti a bírság mértékét, függetlenül attól, hogy azt az adózó kifejezetten nem kérte.

A szankciók mértékének mérséklésére irányuló kérelmet az adózó jegyzőkönyvre tett észrevételében, fellebbezésében vagy felügyeleti intézkedés iránti kérelmében is előterjesztheti.

3. Amennyiben az adózó "méltányossági" kérelemnek nevezett beadványában kizárólag arra, illetve a fizetési kedvezményre irányuló eljárások során irányadó körülmények mellett arra is hivatkozik, hogy cselekményének vagy mulasztásának súlyához, gyakoriságához képest a szankció túlzott mértékű, illetve mulasztásának körülményeit ismerteti (tehát a szankció jogalapját vagy annak mértékét vitatja), a beadványt az adóhatóság először a szankciót megállapító határozat elleni jogorvoslati kérelemként bírálja el anélkül, hogy az adózót vagyoni és jövedelmi viszonyaira vonatkozó nyilatkozattételre felszólítaná.

2. Egyes szankciók esetén követendő eljárás

4. Késedelmi pótlék [Art. 165-167.§]

Az Art. 165. § (3) bekezdése szerint kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén az adóhiányt megállapító határozatban - hivatalból vagy kérelemre - az adó esedékességének, illetve a költségvetési támogatás igénybevételének napjánál az adóhatóság későbbi időpontot is megállapíthat a pótlékfizetés kezdő napjaként. Miután a késedelmi pótlék felszámítására az adóhiány megállapításával és az adóbírság kiszabásával egyidejűleg kerül sor, az eljáró adóhatóságnak a kivételes méltányosság fennállását megalapozó körülményeket mérlegelnie kell. A késedelmi pótlék mérséklése azonban nem alkalmazható olyan adóhiány esetén, amikor a bírság mérséklésének sincs helye. [Art. 165. § (4)]

5. Önellenőrzési pótlék [Art. 168-169.§]

Az Art. 168. § (6) bekezdése alapján az önellenőrzési pótlék kérelemre akkor mérsékelhető, ha az adózó tévedését olyan körülmények bizonyításával menti ki, amelyek egyébként megalapoznák a bírságmérséklést is. A mérséklést megalapozó körülményeket az adózónak kell bizonyítania. Az adóhatóság a bevallott és a helyesbített adó közötti eltérés keletkezésének a körülményeit kell vizsgálja, és ennek alapján kerülhet sor az önellenőrzési pótlék mérséklésére, vagy a kérelem elutasítására.

Ellentétben a fizetési kedvezmények körébe tartozó pótléktartozás mérséklésére vagy elengedésére irányuló eljárással, itt a már megfizetett - tehát tartozásnak nem minősülő - önellenőrzési pótlék is mérsékelhető.

6. Adóbírság [Art. 170-171. §]

Az Art. 171. § (1) bekezdése értelmében az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető, illetőleg kiszabása mellőzhető, ha a körülményekből megállapítható, hogy az adózó, illetve intézkedő képviselője, alkalmazottja,

tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel járt el. Az adóbírság mérséklésénél az eset összes körülménye mérlegelésre kerül, különösen az adóhiány nagysága, keletkezésének körülményei, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlya, gyakorisága.

7. Mulasztási bírság (Art. 172. §)

Az Art. 172. § (21) bekezdése alapján a mulasztási bírság kiszabásánál az adóhatóság mérlegeli az eset összes körülményét, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát, továbbá azt, hogy az adózó, illetve intézkedő képviselője, alkalmazottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel járt-e el. A körülmények mérlegelése alapján az adóhatóság a mulasztás súlyához igazodó az adózási érdeksérelemmel arányos bírságot szab ki, vagy a bírság kiszabását mellőzi.

3. Egyéb jogszabályban meghatározott szankciók esetén követendő eljárás

8. A Kkt. 20. §-a alapján a NAV vámszerve jogosult a közúti áru- és személyszállításra vonatkozó rendelkezések betartásának vizsgálatára és jogsértés észlelése esetén **közigazgatási bírság** kiszabására. A kiszabandó bírság összegét a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) tartalmazza. A Kormányrendelet a konkrét bírságtételeket az egyes jogsértésekhez rendeli, így az eljáró hatóság a bírság mértékét illetően nem rendelkezik mérlegelési lehetőséggel. A Kormányrendelet a bírsággal érintett tevékenységek, okmányok vonatkozásában differenciáltan határozza meg a kiszabásra kerülő bírság konkrét összegét, melynek mérséklésére kizárólag a Kormányrendelet 13. §-ában meghatározott esetben, az ott meghatározott mértékben van lehetőség.

9. A Jöt. a jogerősen **megállapított adóbírság, jövedéki bírság, illetve a mulasztási bírság** megállapításakor a mérlegelés alkalmazása tekintetében nem fogalmaz meg külön eljárási szabályokat, ezen szankciók esetében a vámhatóság az Art. –ban meghatározott szabályok alapján folytatja le eljárását (Jöt. 112. §, Jöt. 113. §, Jöt. 114-116. §). A jövedéki bírság kiszabása során a mérlegelési jogkör alkalmazásáról a Jöt. 116/A. §-a rendelkezik.

10. A Büat. 7. § (5) bekezdése a **bioüzemanyag-ellátásban** beállott válsághelyzet idejére teszi lehetővé a kiszabandó bírság mérséklését.

11. A **fémkereskedelmi bírság** összegével, kiszabásának mellőzésével kapcsolatos szabályokat a Fémvtv. 11. § (10)-(11) bekezdései tartalmazzák.

12. Az UVK 114. cikk (3)-(4) bekezdése tartalmazza azokat a szempontokat, amelyek figyelembe vételével a vámhatóság a késedelmi kamat felszámításától eltekinthet. A **vámigazgatási bírság** kiszabása során követendő mérlegelési szempontokat, a bírság összegére, kiszabásának mellőzésére vonatkozó szabályokat a Vámtv. 25. § (5) bekezdése és a 26. § (1) bekezdése tartalmazza.

4. A fizetési kedvezményekre (adó mérséklésre, fizetési könnyítésre) irányuló kérelmek elbírálása során követendő eljárás

13. A törvény méltányossági lehetőséget biztosít azon adózók részére, akik (amelyek) a jogszabályokban meghatározott, bevallott vagy az adóhatóság által jogerős határozatban előírt fizetési kötelezettségeiket valamilyen méltányolható gazdasági vagy személyes okból az esedékesség időpontjáig nem vagy csak részben tudják teljesíteni.

14. Ezen eljárások alapja a végrehajtható okiraton (fizetési kötelezettséget megállapító jogerős adóhatósági határozaton, önadózás esetén a fizetendő adót (adóelőleget) tartalmazó bevalláson, az adózóval közölt adóhatósági adó-megállapításon, bírósági eljárási illetéket megállapító bírósági határozaton, illetve az egészségügyi szolgáltatási járulék kötelezettséget tartalmazó bejelentésen) alapuló **fizetési kötelezettség halasztására, részletekben történő megfizetésére, mérséklésére illetve elengedésére**, összefoglaló néven fizetési kedvezményre irányuló kérelem. A mérséklés iránti kérelmek elbírálása során nem merül fel a szankciók kiszabásakor értékelhető körülmények vizsgálata (az adóhiány keletkezési körülményei, a bírság kiszabására okot adó cselekmény, mulasztás súlya, gyakorisága), mivel ezek mérlegelése a jogkövetkezményt megállapító alapeljárásban már megtörtént. A fizetési kedvezmények elbírálása során tehát csak az bír jelentőséggel, hogy a konkrét esetben a méltányosság gyakorlásának törvényi feltételei fennállnak-e avagy sem.

15. A fizetési kedvezményi eljárás során első fokon az a megyei (fővárosi) adó- és vámigazgatóság – a különös illetékességi szabályok kivételével –illetékes, amelynek területén

- a.) a nem egyéni vállalkozó magánszemély adózó az adóalany-nyilvántartás törzsadatai szerinti lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel, mindezek hiányában utolsó ismert belföldi lakóhellyel;
- b.) egyéni vállalkozó magánszemély és
- c.) a nem magánszemély adózó (jogi személy, egyéb szervezet) székhellyel, ennek hiányában telephellyel (a tevékenység gyakorlásának helye) rendelkezik.

Ha az a) pont alapján az eljáró szerv nem állapítható meg, akkor az Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatóság jár el. Különös hatáskörébe tartozó ügyekben a Kiemelt Adó- és Vámigazgatóság jár el. A másodfokú eljárást minden esetben a Fellebbviteli Igazgatóság folytatja le.

16. Az állami adó- és vámhatóság fizetési kedvezményre irányuló eljárása a hatáskörébe tartozó adók, vámok, illetékek és járulékok vonatkozásában benyújtott

- fizetési halasztás és részletfizetés iránti kérelmek, illetve
- mérséklési (elengedési) kérelmek elbírálására terjed ki.

17. Fizetési kedvezmény engedélyezése **kizárólag kérelemre** történhet.

18. A **kérelem előterjesztésére jogosult** az adózó, az Art. 35. § (2) bekezdése szerint az adó megfizetésére kötelezett személy, a 14. § (4) bekezdése alapján a felszámoló és a végelszámoló, a 8. § szerinti adózási ügyvivő, valamint a 9. § szerinti pénzügyi képviselő, és az Art. 9/A. § (1) bekezdés szerinti bizalmi vagyongazdálkodó. Azon adózók, akik nem személyesen járnak el, illetve személyesen el sem járhatnak (például a kiskorúak), az Art. 7. § (1)-(2) bekezdései szerinti képviselő útján képviseltethetik magukat. Papír alapú kérelem előterjesztésére, módosítására, visszavonására az EGYKE (Egységes Képviselési Adatlap)

nyomtatvány megfelelő blokkjában bejelentett teljes körű vagy fizetési kedvezményi eljárásra kiterjedő állandó meghatalmazással rendelkező képviselő jogosult.

Elektronikus ügyintézésre való jogosultsághoz az adózó szintén az EGYKE nyomtatvány ennek megfelelő blokkjának kitöltésével adhat meghatalmazást.

19. Az adóhatóság hatáskörébe tartozó ügyekben lehetőség van a fizetési kedvezményre irányuló kérelem elektronikus úton történő előterjesztésére is. (Az elektronikus ügyintézés feltétele, hogy az adózó, illetőleg az adózó képviselője az ügyfélkapu nyitására szükséges regisztrációs eljárás során képzett felhasználói névvel és az általa meghatározott jelszóval rendelkezzen. Az elektronikus kérelem benyújtásának részleteiről kérelemtípusonként a http://nav.gov.hu/nav/letoltesek/nyomtatvanykitolto_programok menüben található részletes tájékoztatás). Az adó- és vámigazgatóságok által folytatott eljárásban elektronikus úton benyújtható kérelmeket (FAG01, FAM01) kitöltve és kinyomtatva lehetséges hagyományos postai úton, illetve személyesen is leadni a NAV adó- és vámigazgatóságok ügyfélszolgálatain, kivéve azon adózókat, akik a fizetési kedvezmény iránti kérelmüket, kérelmük módosítását, kiegészítését és visszavonását jogszabály alapján kizárólag elektronikus úton terjeszthetik elő. A kérelem visszavonására (FAG01V), FAM01V) és módosítására (FAG01M, FAM01M) is rendelkezésre állnak a megfelelő űrlapok. Az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos további információt a www.nav.gov.hu honlapon, a 32. sz. „Tájékoztató az adóügyek elektronikus úton történő intézéséhez” című információs füzetben talál, az elektronikus kérelem benyújtásának részleteiről ugyanitt a „Letöltések-program” / „Nyomtatványkitöltő programok” menüben található részletes tájékoztatás.

20. Az állami adó- és vámhatóság hatáskörébe tartozó ügyekben az Art. 175. § (9) bekezdése alapján fizetési könnyítési és adómérséklési tárgyú kérelmüket, kérelmük módosítását, kiegészítését és visszavonását kizárólag elektronikus úton nyújthatják be az alábbi adózói körbe tartozó ügyfelek:

- munkáltató
- kifizető (ideértve az egyéni vállalkozónak nem minősülő magánszemély munkáltatót is)
- állami foglalkoztatási szerv
- kiegészítő tevékenységet folytatóknak nem minősülő, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (továbbiakban Tbj.) 4. § b) pontja szerinti egyéni vállalkozó
- Magyarországon bejegyzett egyház
- szakképző iskolai tanuló tanuló szerződés alapján foglalkoztató adózó
- a Tbj. 56/A. § (4) bekezdése szerinti kötelezett, valamint
- Art. 8. számú melléklet szerint összesítő nyilatkozat benyújtására kötelezett adózó.
- Az Art. 5/A. § (6) bekezdése alapján a fizetési könnyítési kérelmének sürgősségi eljárásban történő elbírálását kérő minősített adózó
- az Art. 31/B. § alapján általános forgalmi adó összesítő jelentés benyújtására kötelezett adózó
- a szociális szövetkezet
- az Art. 6/D § (2) bekezdése alapján a megbízható adózó az automatikus részletfizetés iránti kérelmét vagy az ajánlat elfogadásáról szóló nyilatkozatát.

21. Ha az adózó vagy a képviselője elektronikus úton terjeszti elő a kérelmét, az állami adó- és vámhatóság az eljárás során hozott határozatát, végzését, egyéb értesítéseit és felhívásait elektronikus úton közli az adózóval vagy a kérelmet benyújtó képviselőjével, kivéve, ha az

adózó vagy a képviselője kifejezetten kéri, hogy az eljárás során ne elektronikus úton kerüljön sor a kapcsolattartásra. Az Art. szabályai szerint elektronikus kérelem előterjesztésére nem kötelezett adózó vagy képviselője a fizetési könnyítés, mérséklés iránti kérelmében kérheti az elektronikus kapcsolattartást is, amennyiben elektronikus tárhellyel rendelkezik.

22. A **papír alapú kérelmet** – az eljárás gyorsítása érdekében – célszerű az elbíráláshoz szükséges adatok bemutatására szolgáló (kitöltött) nyomtatványon (vagy azzal együtt, ahhoz csatolva) benyújtani az adóhatóságához.

A nyomtatványok megtalálhatóak a NAV internetes honlapján a http://nav.gov.hu/nav/letoltesek_egyeb/adatlap/adatlapok_fizkonny_20130101.html menüpontban. A papír alapú beadvány helyett elektronikus úrlapon is előterjesztheti a kérelmét az az adózó is, aki egyébként az Art. 175. § (9) bekezdése alapján a fizetési kedvezményi kérelem elektronikus úton történő előterjesztésére nem kötelezett.

23. A **magánszemélyek és az egyéni vállalkozók fizetési kedvezményre irányuló kérelme alapján az adóhatóság által folytatott elsőfokú eljárás** az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) rendelkezései alapján **illetékmentes**. Mentés az illeték alól az Art. szerinti megbízható adózó által az állami adó- és vámhatóságnál kezdeményezett automatikus részletfizetésre irányuló eljárás. A **gazdálkodó szervezet** – ide nem értve az egyéni vállalkozót – által az adó- és vámhatóságnál kezdeményezett fizetési könnyítésre, adómérséklésre irányuló **eljárás illetéke 10 000 forint**, amelyet a Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-01076064 számú Eljárási illetékhez kapcsolódó befizetések bevételi számlára kell megfizetni.

24. A pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó

- a) a fizetési kötelezettségét belföldi pénzforgalmi számlájáról történő utalással köteles teljesíteni, ideértve a külön jogszabályban meghatározott elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren keresztül átutalással történő fizetést is;
- b) az eljárási illetéket a külön jogszabályban meghatározott, az elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren keresztül POS terminál útján történő bankkártyás fizetés útján is teljesítheti.

25. A pénzforgalmi számlanyitásra nem kötelezett adózó fizetési kötelezettségét belföldi fizetési számlájáról történő átutalással, vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel (bankkártyával), vagy a külön jogszabályban meghatározott, az elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren keresztül átutalással, illetőleg POS terminál útján történő bankkártyás fizetéssel teljesítheti.

Készpénzátutalási megbízás a NAV valamennyi ügyfélszolgálati irodáján beszerezhető. A befizetésnél kérjük, hivatkozzon a fizetésre kötelezett adószámára, adóazonosítójára.

26. Amennyiben a kérelem nem felel meg a Ket. 35. §-ában illetve 36. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, azaz a kérelemből nem állapítható meg annak tárgya (pl.: hogy a kérelem kifejezetten fizetési könnyítés és/vagy mérséklés engedélyezésére irányul, ill. ha nem létező adónemre vonatkozik a kérelem), a kérelmet előterjesztő személye, képviseleti jogosultsága, társaságok esetében a cégszerű aláírás, magánszemély kérelmező esetében aláírása, a kérelmezőt, illetve a képviseleti jogosultsággal összefüggésben a képviselőt az adóhatóság – a kérelem beérkezésétől számított 8 napon belül – megfelelő határidő megjelölésével hiánypótlásra hívja fel [Ket. 37. § (3) bekezdés].

27. Amennyiben a tényállás tisztázása során az adóhatóság azt állapítja meg, hogy a kérelemből és a rendelkezésre álló adatokból a törvényben foglalt feltételek fennállására vagy azok hiányára megalapozott következtetések nem vonhatóak le, a tényállás tisztázási kötelezettségének eleget téve az adózót – az előbbiektől eltérően – nyilatkozattételre hívja fel a Ket. 51. § (2) bekezdése alapján.

28. Mind a hiánypótlási, mind a nyilatkozattételre felhívásban figyelmezteti az adóhatóság a kérelmezőt, illetve a képviselőt, hogy milyen jogkövetkezmények alkalmazására kerülhet sor, ha az abban foglaltaknak nem tesz eleget. Amennyiben a kérelmező a felhívásban megjelölt határidőn belül nem nyilatkozik és az erre megállapított határidő meghosszabbítását sem kérte, vagy a kért adatot nem közli, az adóhatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy az eljárást végzéssel megszünteti [Ket. 31. § (2) bekezdése, 51. § (2) bekezdése, Art. 123. §-a].

29. Az adók módjára behajtandó köztartozások, a megtérítésen, visszafizetésen alapuló járuléktartozások vonatkozásában benyújtott kérelmek elbírálására az állami adó- és vámhatóság nem rendelkezik hatáskörrel, így az Art. 161. § (9a) bekezdése alapján amennyiben az adók módjára behajtandó köztartozásra irányuló fizetési könnyítés, mérséklés (elengedés) iránti kérelmet az adóhatósághoz terjesztik elő, úgy az adóhatóság a kérelmet annak beérkezésétől számított 5 napon belül megküldi a behajtást kérő részére.

Ez alól kivételt képez a központi költségvetés terhére kifizetett azon összeg, amely állami kezesség, garancia, viszontgarancia érvényesítése miatt vált a tartozás kötelezettjének az állammal szemben fennálló tartozásává, mert ezen tartozást adók módjára kell behajtani, de a fizetési kedvezmény tárgyában az adóhatóság rendelkezik hatáskörrel.

30. A fizetési könnyítés engedélyezésére irányuló kérelem elbírálásának nem képezi akadályát, ha a kérelmező nem jelöli meg a részletfizetés vagy fizetési halasztás futamidejét, illetve a kért részletek összegét. Ilyen esetben az engedélyezésnél az adóhatóság a rendelkezésére álló információk alapján határozza meg a törlesztő részletek számát és azok, illetve a fizetési halasztás teljesítésének esedékességét.

31. Ha az adós a tartozásának összegét vitatja, a fizetési kedvezményi kérelmet lehetőleg az adózó részvételével lefolytatott folyószámla-egyeztetés megtörténtét, ha pedig az adózó beadványa alapján jogorvoslati eljárás indul, annak jogerős lezárását követően bírálja el az adóhatóság. Ezekben az esetekben a fizetési kedvezményi eljárást végzéssel felfüggeszti.

32. A kérelmek elbírálása során az adóhatóság körültekintően jár el, alaposan mérlegelve a törvényben meghatározott feltételek fennállását. Az elbírálás során a fizetési könnyítési és mérséklési kérelmek kezeléséről eltérően rendelkezik a jogszabály a tekintetben, hogy míg részletfizetés és fizetési halasztás a bevallott (fizetési kötelezettséget előíró jogerős határozattal megállapított) és könyvelt, le nem járt esedékességű adóra is engedélyezhető, addig mérséklés csak az adótartozásra, azaz a lejárt esedékességű, meg nem fizetett adóra, kivéve az Art. 43. § (8) bekezdésében foglaltak szerint közölt, és az adófolyószámlán könyvelt automatikusan felszámított késedelmi pótlékot.

33. A tényállás-tisztázási kötelezettség az adóhatóságot terheli. Az első fokú adóhatóság a tényállás tisztázásánál jellemzően a következő bizonyítási eszközökkel élhet:

- a) adózó kérelmében előadott jövedelmi, vagyoni, szociális körülményeivel, illetve gazdasági tevékenységével kapcsolatos adatok,
- b) a hivatalból rendelkezésre álló adatok

- c) szükség szerint egyéb okiratok: pl. cég-, ingatlan- és gépjármű-nyilvántartási adatok
- d) szükség szerint az adós által kitöltött, vagyoni, szociális és jövedelmi viszonyait, illetve gazdasági tevékenységét bemutató adatlap,
- e) szükség szerint a gazdálkodó szervezet aktuális főkönyvi kivonata, mérlege, eredmény-kimutatása, megfelelő számviteli analitikus nyilvántartása, illetve az egyéni vállalkozást folytató magánszemély naplófőkönyve vagy pénztárkönyve és más részletező nyilvántartása, bizonylata.
- f) szükség esetén helyszíni szemle, (magánszemély esetében az adóhatóság meggyőződik az adózó és vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók életkörülményeiről).

Az adatszolgáltatás minőségének függvényében ügyenként dönti el az adóhatóság azt, hogy szükség van-e hiánypótlási, ill. nyilatkozattételi felhívás kiküldésére, okiratok bekérésére a tényállás tisztázása érdekében.

34. A kérelem jogerős elutasítása, eljárás megszüntetése, vagy érvényét veszített kedvezmény esetén az adóhatóság a lehető legrövidebb időn belül intézkedik a végrehajtási eljárás megindítása (folytatása), a végrehajtás eredménytelenségét követően a vagyoni fedezet hiánya esetén a felszámolási eljárás kezdeményezése iránt. A kedvezmény (az esedékes részletek) illetve feltételeinek nem teljesítése, vagy részbeni nem teljesítése esetén a fizetési kedvezmény érvényét veszti, a tartozás egy összegben esedékessé válik. Az adóhatóság erre vonatkozó külön értesítés nélkül intézkedik az adózó folyószámláján a kedvezmény megfelelő visszarendezésével az eredeti állapot (részbeni) helyreállítása iránt.

5. Adómérséklés [Art. 134.§]

35. A fizetési kötelezettség mérséklésére vagy elengedésére csak ténylegesen fennálló tartozás vonatkozásában kerülhet sor. Ez azt jelenti, hogy a már – átvezetéssel, visszatartással vagy befizetéssel – rendezett fizetési kötelezettséget e jogszabályi rendelkezések alapján nem lehet mérsékelni. Az Art. 43. § (8) bekezdésében foglaltak szerint közölt, és a folyószámlán könyvelt automatikusan felszámított késedelmi pótlék azonban már a folyószámlán történő előírás esedékességét megelőzően is mérsékelhető, amennyiben a törvényi feltételek fennállnak.

36. Tőketartozást csak magánszemély kérelmező esetén lehet mérsékelni (elengedni). Jogi személyek és egyéb szervezetek ügyében a jogszabály a szankciók (bírság, pótlék) mérséklésére (elengedésére) nyújt lehetőséget.

37. Az alábbi kötelezettségek esetében nincs lehetőség a méltányosságból történő mérséklésre, elengedésre:

- a) bérfőzési szeszadó [Jöt. 66. § (5) bek.]
- b) dohánytermék kiskereskedelmi tevékenységgel összefüggő bírság [2012. évi CXXXIV. törvény 18. § (1) bek.]
- c) a Ktdt. 29/A. § (26) és (27) bekezdéseiben, valamint a Ktdt. 29/B. § (8) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények
- d) külföldi gépjárműadó és külföldi rendszámú járművek adóbírság [1991. évi LXXXII. törvény 15. § (3) bek. és 17. § (3) bek. alapján az adót előre kell megfizetni]
- e) magánszemélytől levont adó- és járuléktartozás [Art. 134. § (1) bek.]

38. **Magánszemély adózónál** az a mérlegelési szempont, hogy a tartozás megfizetése az adózó és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését súlyosan veszélyezteti-e.

39. Az Art. 134. § (1) bekezdése alapján az adóhatóság a magánszemély kérelmére az őt terhelő adótartozást - kivéve a magánszemélytől levont járuléktartozást -, valamint a bírság- vagy pótléktartozást mérsékelheti vagy elengedheti, ha azok megfizetése az adózó és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését súlyosan veszélyezteti. Az adóhatóság a mérséklést – az adózó teljesítőképességéhez mérten (tehát ha az adózó és a közös háztartásban élő közeli hozzátartozók jövedelmi vagyoni helyzete lehetővé teszi bizonyos mértékű befizetés teljesítését) – az adótartozás egy részének megfizetéséhez kötheti.

Az Art. 134. § (3) bekezdése szerint az adóhatóság a pótlék- és bírságtartozást kivételes méltányosságból mérsékelheti (elengedheti) különösen akkor, ha annak megfizetése a vállalkozási tevékenységet folytató magánszemély, jogi személy vagy egyéb szervezet gazdálkodási tevékenységét ellehetetlenítené. Az adóhatóság a mérséklést az adótartozás egy részének (vagy egészének) megfizetéséhez kötheti.

Vállalkozási tevékenységet folytató magánszemély kérelme az abban hivatkozott indokokra figyelemmel kerül elbírálásra. Amennyiben a kérelmező a megélhetés súlyos veszélyeztettségére hivatkozik, úgy az Art. 134. § (1) bekezdése, ha a gazdálkodási tevékenység ellehetetlenülése a kérelem indoka, az Art. 134. § (3) bekezdése az irányadó. Utóbbi esetben kizárólag a pótlék- és bírságtartozás mérséklésére, illetve elengedésére van lehetőség kivételes méltányosság keretében.

40. A megélhetés súlyos veszélyeztettségének vizsgálatánál a vagyoni, jövedelmi és szociális helyzet feltárása elengedhetetlen.

A megélhetés súlyos veszélyeztettségére lehet következtetni akkor, ha az adózó és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók egy főre eső nettó jövedelme a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíj összegét nem haladja meg, és ezt a jövedelmi helyzetet a vagyoni és szociális körülmények is tükrözik. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy méltányosság csak ilyen alacsony jövedelem esetén gyakorolható. Magasabb összegű jövedelem is megalapozhatja a méltányosság gyakorlását, amennyiben a jövedelmi és az egyéb vagyoni viszonyokat összevetve a tartozás nagyságrendjével annak teljes összegű megfizetése a megélhetést súlyosan veszélyeztetné.

41. A mérlegeléskor az adóhatóság figyelembe veszi többek között a mindennapi megélhetés (élmezés) költségeit, a lakásfenntartással kapcsolatos költségeket (pl. közüzemi számlák, közös költségek, lakásbiztosítás, albérleti díj) a lakást terhelő hitel, valamint kizárólag az ahhoz kapcsolódó életbiztosítás havi törlesztő részletét, a munkába járás költségeit, az egyéb kötelezettségek, tartozások összegét, a közös háztartáson kívül élő hozzátartozó igazolt támogatását, a fogyatékkal élő, vagy tartósan beteg családtag ellátásával kapcsolatos többletköltségeket.

42. A megélhetés súlyos veszélyeztettségének mérlegelésénél az adós és a vele közös háztartásban élők jövedelmi és vagyoni viszonyai együttesen kerülnek figyelembe vételre. A vagyoni viszonyok mérlegelése során vizsgálja az adóhatóság, hogy a vagyontárgyak az átlagos életvitelhez nélkülözhetetlen vagy az azt meghaladó körbe tartoznak-e.

43. A lakhatás elvesztése a megélhetés súlyos veszélyeztettségének körébe tartozik. Ezért az egyéb feltételek fennállása esetén a méltányosságot általában megalapozhatja, ha megállapítást nyer, hogy az adós és családja csak a lakhatásául szolgáló, - a lakáscélú állami támogatásokról szóló mindenkor hatályos kormányrendeletben [amely jelen útmutató

kiadásakor a 12/2001. (I.31.) Korm. rendelet] meghatározott mértékű méltányolható lakásigényét meg nem haladó - lakóingatlannal rendelkezik.

44. A mérlegelésnél az adóhatóság figyelembe veszi az elért, de nem adózott jövedelmet is (ilyen lehet pl.: nyugtaadási kötelezettség többszöri elmulasztása, amely a bevétel és ezzel a jövedelem eltitkolását valószínűsíti, illetve a vagyonosodási vizsgálat vagy más ellenőrzés során megállapított jövedelemeltitkolás). Célszerűen figyelmet fordít arra is, hogy a jövedelmi és vagyoni viszonyokról rendelkezésre álló információk nincsenek-e feltűnő és fel nem oldható ellentétben egymással.

45. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban Szja tv.) 63. § (7) bekezdése alapján az állami adó- és vámhatóság az adó fizetésére kötelezett **magánszemély** kérelmére **jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire, valamint az ingatlan vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem felhasználási körülményeire figyelemmel** (különös tekintettel, ha a felhasználás saját maga, közeli hozzátartozója, a vele egy háztartásban élő élettársa, volt házastársa lakhatását biztosító célra történik), **az ingatlan vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelemre számított adót mérsékelheti, vagy elengedheti.**

46. A jogszabály értelmében az említett feltételeknek - azaz az adózó méltányolandó vagyoni, jövedelmi és szociális helyzetének, illetve a méltányolást érdemlő felhasználási módnak - együttesen kell fennállniuk, bármelyik hiánya a kérelem elutasítását vonja maga után.

47. Lakhatást biztosító célú felhasználásnak minősül:

- a.) adásvételi szerződés, csereszerződés
- b.) idősök otthonába való befizetést igazoló számla, szerződés
- c.) építés, építtetés, bővítés esetén vállalkozási szerződés és/vagy kifizetést igazoló számlák, és az építésügyi hatósághoz érkeztetett használatbavételi engedély iránti kérelem.

48. Lakótelek megszerzése önmagában nem minősül lakáscélú felhasználásnak, csak akkor, ha azon a magánszemély, közeli hozzátartozója vagy volt házastársa ténylegesen lakóházat épít. Az Szja tv. korábbi szabályozásától eltérően abban az esetben is engedélyezhető mérséklés (elengedés), ha a vásárolt, illetve épített ingatlan hétvégi házként, üdülőként, nyaralóként van ugyan nyilvántartva, de az az adózó illetve hozzátartozója lakhatását kizárólagosan szolgálja, vagyis az adózó és közeli hozzátartozója állandó bejelentett lakcíme.

49. Az ingatlan vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem lakáscélú felhasználását igazoló okiratok:

- a) Lakótelek, lakás tulajdonjogának, haszonélvezetének, használatának és a lakáshoz kapcsolódó földhasználati jog megszerzése esetén: az érvényes szerződés (pl. adásvételi szerződés, csereszerződés) és az ingatlanügyi hatósághoz benyújtott bejegyzési kérelem, valamint az összeg felhasználását igazoló okirat
- b) Lakás bérleti jogának megszerzése esetén: az érvényes szerződés és az összeg felhasználását igazoló okirat
- c) Lakás építése, építtetése, bővítése esetén a jogerős használatbavételi engedély, valamint az összeg felhasználását igazoló, a használatbavételi engedély kelte napjáig, illetve a használatbavételi engedélyben foglalt feltételek teljesítése határidejéig kiállított az építési engedély jogosultja nevére kiállított számla

- d) Idősek otthonában, fogyatékos személyek lakóotthonában történő elhelyezés esetén: az elhelyezés alapjául szolgáló, valamint az összeg felhasználását igazoló okirat (pl. idősek otthonában való befizetést igazoló számla, szerződés)

Ha a lakáscélú felhasználás közeli hozzátartozó, illetve volt házastárs részére történt: a rokonsági fokot, illetve a korábbi házasságot igazoló közokirat.

50. Az adóhatóság az Art. 134. § (3) bekezdése értelmében a pótlék- és bírságtartozást kivételes méltányosságból mérsékelheti (elengedheti) különösen akkor, ha annak megfizetése a **jogi személy vagy egyéb szervezet** gazdálkodási tevékenységét ellehetetlenítené. A gazdasági ellehetetlenülés vizsgálatánál különösen az alábbiak kerülnek figyelembe vételre:

- a) az eredeti kötelezettség keletkezésének időpontja (régóta fennálló tartozás esetén az adózó mutatott-e fizetési szándékot),
- b) a tartozások fennállása alatt volt-e az adózónak korábban mérséklési kérelme, kapott-e egyéb fizetési könnyítést, azt teljesítette-e,
- c) az adózó gazdasági tevékenységének eredményessége az elmúlt két év alapján (bevallási és mérlegadatok összevetése, adóminősítés),
- d) részes-e az adózó más vállalkozásokban, illetve az adó tartozás keletkezése óta átadott-e ingyenesen más vállalkozás részére vagyont (ideértve az adó tartozás mértékéhez képest jelentősnek tekinthető alapítványi befizetéseket, közérdekű kötelezettségvállalásokat),
- e) folyik-e az adózó ellen csőd-, felszámolási eljárás vagy végelszámolás alatt áll-e,
- f) az adózó kötelezettségeinek és követeléseinek összevetése alapján van-e lehetőség mérséklés esetén a gazdálkodás helyreállítására,
- g) a társaság kapott-e, vagy fizetett-e ki nagyobb összegű osztalékot.

51. A gazdálkodás ellehetetlenülése komplex vizsgálatot igényel, mivel ennek törvény szerinti következménye a tevékenység megszüntetése (gazdálkodó szervezeteknél a felszámolás). A mérséklés intézménye nem a felszámolási eljárás elodázására szolgál, csak ott alkalmazza az adóhatóság, ahol a tartozás mérséklésével a racionális gazdálkodás helyreállítható vagy elősegíthető. Következésképpen, ha a gazdálkodási tevékenység már ellehetetlenült, nincs helye a méltányosságnak.

52. A mérséklés indokolt, amennyiben a társaság gazdálkodása a mérsékelni kért tartozás megfizetése miatt kerülne veszélybe. Kivételesen indokolt esetben egyéb méltányolást érdemlő körülmény fennállása esetén is sor kerülhet a bírság és pótléktartozás mérséklésére. Így például végelszámolás alatt álló adózók ügyében abban az esetben lehet helye a méltányosság gyakorlásának, ha kizárólag a késedelmi pótlék és/vagy bírságtartozás megfizetése okozná a végelszámolás befejezésének megghiúsulását, azaz felszámolásba fordulását. Ilyenkor megvizsgálja az adóhatóság, hogy az adós ingó és ingatlan vagyontárgyai, pénzeszközei, követeléseinek fedezetet nyújtanak-e a tartozás részben vagy egészben történő megfizetésére.

53. A pótlék- és bírságtartozást érintő mérséklés feltételhez kötése az Art. 134. § (1) bekezdése és az Art. 134. § (3) bekezdése értelmében egyaránt lehetséges. A mérséklés feltételhez kötése fizetési könnyítés engedélyezésekor különösen indokolt.

54. A Ket. alapján a kötelezettség méltányosságból történő mérséklésére, elengedésére nincs lehetőség, kivéve, ha ezt külön jogszabály lehetővé teszi. A Ket. 130. § (2) bekezdése teszi lehetővé a végrehajtás alá vont kötelezettségeket terhelő késedelmi pótlék mérséklését, elengedését.

6. Fizetési könnyítés [Art. 133. §]

55. Nem engedélyezhető fizetési könnyítés a magánszemélyek jövedelemadójának előlegére és a levont jövedelemadóra, a beszedett helyi adóra, valamint a kifizető által a magánszemélytől levont járulékokra (társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépett adózók foglalkoztató által levont tagdíjtarozása levont járuléknak minősül) [Art. 133. § (3) bekezdés]. Levont járuléktarozásnak minősül az Art. 178. § 15. pontjában meghatározottak közül a foglalkoztató/kifizető által a magánszemély részére kifizetett összegből levont nyugdíjjárulék, egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék, továbbá az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (ekho) külön törvényben meghatározott része.

56. Külön jogszabályban foglalt tiltás alapján nem engedélyezhető fizetési könnyítés

- a. bérfőzési szesadóra [Jöt. 66. § (5) bek.]
- b. dohánytermék kiskereskedelmi tevékenységgel összefüggő bírságra [2012. évi CXXXIV. törvény 18. § (1) bek.]
- c. hulladékgazdálkodással kapcsolatosan jogosulatlanul igénybevett támogatás visszafizetésére és a hulladékgazdálkodási bírságra [Ktdt. 29/A. § (28) bek. és 29/B § (9) bek.]
- d. külföldi gépjárműadóra és külföldi rendszámú járművek adóbírságára [1991. évi LXXXII. törvény 15. § (3) bek. és 17. § (3) bek.]

57. Egyéb adók tekintetében fizetési könnyítés engedélyezésére az Art. 133. §-ában meghatározott feltételek fennállása esetén van lehetőség. A törvény értelmében fizetési könnyítés a következő feltételek együttes megléte esetén engedélyezhető:

- a) az adósnak fizetési nehézsége áll fenn, amely miatt a tartozások azonnali vagy egyösszegű megfizetésére nem képes,
- b) a fizetési nehézség kialakulása a kérelmezőnek nem róható fel, vagy annak elkerülése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle elvárható,
- c) a fizetési nehézség átmeneti jellegű, tehát az adótarozás későbbi időpontban való megfizetése valószínűsíthető.

58. Magánszemélyek részére a fizetési nehézség felróható kialakulásának figyelmen kívül hagyásával is engedélyezhető a fizetési könnyítés, ha a kérelmező igazolja vagy valószínűsíti, hogy az adó azonnali vagy egyösszegű megfizetése családi, jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire is tekintettel aránytalanul súlyos megterhelést jelent. Az adóhatóság a magánszemély vagy egyéni vállalkozó kérelme alapján a hiteltörlesztő részlet igazolt megemelkedésére, a hitelszerződés igazolt felmondására vagy az adósságrendezési eljárásra tekintettel a felróhatóság vizsgálata nélkül engedélyezhet pótlékmentes fizetési könnyítést. Ennek részletes szabályait a NAV honlapján megtalálható, *a természetes személyek adósságrendezési eljárásával (a magáncsőd eljárással) kapcsolatos adózási tudnivalókról* szóló 69. sz. információs füzet tartalmazza.

59. Fentiek azt jelentik, hogy a fizetési könnyítés engedélyezése nem automatikus, arra csak a törvényben meghatározott feltételek fennállásakor van lehetőség.

Ez alól azonban két kivétel van:

1. az Art. 6/D §-a szerint a megbízható adózó részére az adóhatóság kérelemre vagy az adóhatóság által kiküldött ajánlat elfogadása alapján évente egy alkalommal, legfeljebb 12 hónapos futamidőre pótlékmentes részletfizetést engedélyez (automatikus részletfizetés), amennyiben a tartozás összege a 10.000 forintot eléri, de az 500.000 forintot nem haladja meg. A kérelem kizárólag az ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton terjeszthető elő a NAV hivatalos honlapjáról (www.nav.gov.hu) letölthető FAG01 vagy FAM01 jelölésű űrlapon. Az ajánlattétel kézbesítését követően az adózó vagy képviselője a kiküldött ajánlat elfogadásáról 8 napos jogvesztő határidőn belül, szintén elektronikus úton, a FAG01 vagy FAM01 jelölésű űrlapon nyilatkozhat.

2. Az Art. 133. § (11) bekezdése szerint a vállalkozási tevékenységet nem folytató, általános forgalmi adó fizetésére nem kötelezett magánszemély kérelme alapján az adóhatóság

- évente egy alkalommal
  - legfeljebb 6 havi futamidőre
  - pótlékmentesen
  - az 53. pontban foglalt feltételek vizsgálata nélkül
  - legfeljebb 200 000 forint összegű adótartozásra (kivéve az Art. 133. § (3) bekezdésében foglalt levontnak minősülő kötelezettségeket)
- részletfizetést engedélyez. Ha az adózó az esedékes részlet befizetését nem teljesíti, a kedvezmény érvényét veszíti, és a tartozás egy összegben esedékessé válik. A fennmaradó tartozásra ez esetben az adóhatóság az eredeti esedékesség napjától késedelmi pótlékot számít fel.

60. Fizetési könnyítés iránti kérelem benyújtása, illetve a kérelem teljesítése esetén főszabályként pótlékot számít fel az adóhatóság, de a pótlék kiszabása az adózó kérelmére vagy hivatalból kivételes méltánylást érdemlő esetben mellőzhető [Art. 133. § (6) bekezdés]. Ilyen esetnek minősül az is, ha a magánszemély vagy egyéni vállalkozó részére a fizetési könnyítés a pénzügyi intézménnyel szemben fennálló hitelszerződés, kölcsönszerződés vagy pénzügyi lízingszerződés alapján fennálló kötelezettségei törlesztő részleteinek megemelkedése vagy az ezzel érintett hitelszerződés alapján fennálló kötelezettségei törlesztőrészleteinek megemelkedése vagy az ezzel érintett hitelszerződés felmondása miatt, illetve az általa kezdeményezett adósságrendezési eljárásra tekintettel került engedélyezésre.

61. A pótlékmentesség kezdő időpontjának meghatározásánál (amely lehet a kérelem benyújtásának, a tartozások eredeti esedékességének, valamint a határozat keltének napja) kizárólag a még fel nem számított és a kérelmezővel nem közölt pótlékolási időszak vehető figyelembe.

62. A kérelem elbírálásakor az adóhatóság az alábbi pótlékokat számítja fel::

- a) a kérelem benyújtása esetén késedelmi pótlékot számít fel a kérelmet elbíráló határozat jogerőre emelkedéséig, ha azonban a fizetési könnyítés engedélyezésre kerül, akkor a határozat keltéig a kérelem benyújtás napján érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékben,
- b) bármely adózó kérelmének teljesítése esetén a fizetési halasztás, részletfizetés időtartamára az első fokú határozat keltének napjától a kérelem benyújtásának napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékben.

63. Ha a kérelmező az engedélyezett fizetési könnyítést vagy a határozatban szereplő feltételeket nem teljesíti, értelemszerűen a futamidőre felszámított kedvezőbb mértékű pótlék vagy pótlékmentesség kedvezményét is elveszíti. A kedvezőbb mértékű pótlék és a

pótlékmentesség kedvezményének elvesztése azt jelenti, hogy a kedvezménnyel érintett meg nem fizetett tartozás után az Art. 165. §-ában meghatározott késedelmi pótlék kerül felszámításra. Amennyiben az adózó a fizetési könnyítést a határozatban foglalt határidőt megelőzően teljesíti, erre irányuló kérelme alapján, vagy szükség szerint hivatalból az adóhatóság a határozatban felszámított pótléket a teljesítés időpontjáig megfelelően átszámítja.

64. Az adó tartozások beszedésének eredményessége érdekében a fizetési könnyítés engedélyezését jelentősebb összegű adó tartozásra, továbbá ha az adós fizetési fegyelme általában nem megfelelő, és a tartozás fedezete a már foganatosított végrehajtási cselekmények útján nem biztosított, biztosíték (zálogjog, óvadék, kezesség, bankgarancia stb.) nyújtásához köti az adóhatóság. A tartozás fedezetének biztosítására különösen tekintettel kell lenni a végelszámolás alatt álló adósok esetében.

65. A fizetési kedvezmény engedélyezéséhez az adóhatóság különböző feltételeket szabhat. Bontó feltétel esetén annak bekövetkezése a kedvezményt megszünteti és a tartozást járulékaival együtt esedékessé teszi. A határozatban feltételként lehet kikötni a kedvezmény elvesztését, ha

- a) a kérelmező a fizetési könnyítés időtartama alatt esedékessé váló egyéb (folyó) adófizetési kötelezettségeit, illetve adókötelezettségeit (pl. bevallások benyújtása) nem teljesíti,
- b) a fizetési könnyítés teljesítését biztosító mellékkötelezettségek, biztosítékok (kezesség, zálogjog, jelzálogjog) eredeti funkciójuk betöltésére alkalmatlanná válnak, és a kérelmező az adóhatóság felhívása ellenére határidőben pótlásukról nem gondoskodik,
- c) a kérelmezővel szemben csőd- vagy felszámolási eljárás indul.

66. Felfüggesztő feltétel (előfeltétel) esetén a kedvezmény csak az előfeltétel teljesítésével válik érvényessé. A határozatban rövid teljesítési határidő kitűzésével ilyen feltételként lehet például kikötni:

- a) az adó tartozás egy részének megfizetését,
- b) megfelelő biztosíték (kezesség, zálog, ingó-ingatlan jelzálog) adását,
- c) a végrehajtási költség megfizetését,
- d) az Art. 146.§ (4) bekezdése alapján átadott ügyek tekintetében az önálló bírósági végrehajtókat megillető költség megfizetését.

67. Indokolt esetben a kedvezmény feltételeként határozhatja meg az adóhatóság, hogy az adózó a kedvezmény időtartama alatti, őt megillető támogatást (adó-visszaigénylést, adó-visszatérítést) nem kiutalni, hanem átvezetni kéri a kedvezménnyel érintett tartozásaira, még abban az esetben is, ha ezzel a fizetési könnyítést az engedélyezetttnél korábban teljesíti.

68. A rövid időn belül egymást követően (sorozatosan) benyújtott fizetési könnyítési kérelmek engedélyezése (akár a korábbi átütemezés nem teljesítéséről, akár új tartozásról van szó) elvileg nem kizárt, de a kérelmek folyamatos ismétlődése megkérdőjelezi a fizetési nehézség átmeneti jellegét.

69. **Magánszemély** adózónál a fizetési könnyítési kérelem elbírálásakor vizsgálja az adóhatóság, hogy a kérelmező családi, jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeihez mérve a tartozás azonnali vagy egyösszegű megfizetése mennyiben jelent aránytalanul súlyos megterhelést. Az adózó jövedelmi és vagyoni vizsgálatánál figyelembe veszi, hogy a jövedelmi és vagyoni viszonyokról rendelkezésre álló információk nincsenek-e feltűnő és fel

nem oldható ellentétben egymással. E kérdésben irányadó az adózónál lefolytatott vagyonosodási vizsgálat vagy más ellenőrzés során megállapított jövedelemeltitkolás. A tartozás összege és a körülmények objektív összehasonlításának eredményéből lehet megállapítani az aránytalanul súlyos megterhelés fennállását, illetve annak hiányát.

70. A felróhatóság, illetve annak hiánya csak a kérelmező magatartásának, motivációjának, illetve a körülményeknek a konkrét ismerete alapján állapítható meg.

A felróhatóság megállapításánál általában az alábbi okok vehetők figyelembe:

- az adózó a mindennapi életvitelhez szükséges kiadásokat meghaladó, indokolatlan költségeket folytatott,
- általános forgalmiadó-tartozásra vonatkozó kérelemnél az ellenérték kiegyenlítése következtében az előzetesen felszámított általános forgalmi adó a kérelmező rendelkezésére állt, de azt nem adófizetési kötelezettségének teljesítésére használta fel,
- vállalkozási tevékenységet folytató magánszemély esetén pénzeszközeit kölcsönadta más személynek, vagy társaság alapításában, illetve jegyzett tőke emelésében - pénzeszközzel és eszköz apporttal - közreműködött.

71. A fizetési könnyítés engedélyezésénél az adóhatóság figyelemmel van arra is, hogy a tartozás megfizetése az engedélyezett későbbi időpontban biztosított legyen. Így a fizetési nehézség felróhatóságának hiányában, vagy szociális rászorultság esetén sem engedélyezhető a fizetési könnyítés, ha a tartozás kiegyenlítésére a jövőben sincs reális esély.

72. Megállapítható az aránytalanul súlyos megterhelés, ha az adósnak – a fizetési könnyítési kérelem elutasítása esetén – a tartozás megfizetéséhez olyan vagyontárgyait kellene értékesítenie, amelyek a mindennapi megélhetéshez nem nélkülözhetetlenek ugyan, azonban meglétük és fenntartásuk nem tekinthető luxus jellegűnek.

73. **Nem magánszemély** adózók esetében a felróhatóság, illetve annak hiánya csak az okok és a kérelmező (illetve vezető tisztségviselő, képviselő) magatartásának, motivációjának, illetve a körülményeknek a konkrét ismerete alapján állapítható meg.

74. Általában fennáll a törvényben foglalt feltétel, ha

- vis maior vagy harmadik személy károkozása folytán keletkezett kárt a biztosító vagy a kárt okozó a kérelmező adófizetési kötelezettségének esedékességéig nem térítette meg, de valószínűsíthető annak a megtérítése,
- kérelmező követeléseinek behajtásához szükséges intézkedéseket (végrehajtás, felszámolás kezdeményezése) megtette.

75. Általában nem teljesíthető a kérelem, ha

- az adótartozás esedékességének időpontjában vagy azt követően a tartozás pénzügyi fedezete rendelkezésre állt, de azt a kérelmező más - nem méltányolható (pl.: átlagon felüli jövedelem kiáramlás, osztalék, reprezentáció) - célra fordította,
- a kérelmező követeléseinek behajtása, kárigényének érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket nem tette meg,
- a fizetési nehézség más részére történő ideiglenesen vagy véglegesen átadott pénz, vagy a gazdálkodásból történő egyéb vagyonszármazás következménye.

76. A fizetési nehézség általában akkor tekinthető átmeneti jellegűnek, ha a tartozások és követelések, valamint az éves tervezett eredmény és a vagyoni helyzet egybevetése alapján a fizetési nehézség megszüntetése reálisan várható.

77. A fizetési halasztás, részletfizetés engedélyezése nem szolgálhat hitelhelyettesítő pénzeszközként, továbbá a fizetőképtelenség következményeinek elodázására.

7. Fizetési könnyítés engedélyezése a Ket. hatálya alá tartozó eljárásokban

78. A fentiekkel szemben nem az Art., hanem a Ket. eljárási szabályait kell alkalmaznia az adóhatóságnak a fémkereskedelmi bírság, a közigazgatási bírság, a végrehajtás alatt nem álló dohánytermék kiskereskedelmi bírság kötelezettségeire, a Büat. szerinti bírságra, valamint a Vámtv. hatálya alá tartozó kötelezettségekre irányuló fizetési kedvezmény iránti kérelmek elbírálása során.

79. A Ket. 74. § (2) bekezdése alapján az ügyfél teljesítési határidő benyújtása előtt előterjesztett kérelmére fizetési halasztás vagy részletfizetés engedélyezhető (együtt: fizetési kedvezmény), ha

- a) rajta kívül álló ok lehetetlenné teszi a határidőre való teljesítést, vagy
- b) az számára aránytalan nehézséget jelentene.

80. Tehát a Ket. a fizetési könnyítés engedélyezésének enyhébb törvényi feltételeit állapítja meg, mint az Art. A Ket. szerinti törvényi feltétel fennáll, amennyiben a kérelmező jövedelmi-, vagyoni- és szociális körülményei, illetve a gazdálkodási adatai alapján megállapítható, hogy a kötelezettség egy összegben történő megfizetését teljesíteni nem tudja. Nem mellőzhető azonban annak a vizsgálata, hogy a későbbi időpontban vagy a részletekben történő megtérülés mennyiben biztosított.

81. A Ket. 74. § (2) bekezdésében foglalt szabályok abban az esetben alkalmazhatóak, ha az adózó még a teljesítési határidő (azaz esedékesség) előtt terjeszti elő a kérelmét. Ezt követően már csak abban az esetben nyílik lehetőség a Ket. szerinti fizetési kedvezmény engedélyezésére, ha a tartozás már végrehajtási eljárás alatt áll. Ebben az esetben a 130. §-ban foglalt alábbi feltételek teljesülése esetén engedélyezhető részletfizetés vagy fizetési halasztás:

- a) a teljesítés elmaradása neki nem róható fel, és
- b) rajta kívülálló ok lehetetlenné teszi a határidőre való teljesítést, vagy
- c) az számára aránytalan nehézséget jelentene.

82. A Ket. alapján engedélyezett fizetési könnyítés minden esetben pótlékmentes.

8. A Vámtv. hatálya alá tartozó kötelezettségekre vonatkozó szabályok

83. A vám kötelezettségekre vonatkozóan részletes szabályozást tartalmaz az UVK, a Vámtv. és az uniós vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 11/2016. (IV. 29.) NGM. rendelet (a továbbiakban: NGM. rend.), az ezekben nem szabályozott eljárási kérdésekben pedig a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az érintett kötelezettségek az alábbiak:

- a) *NAV Importtermék általános forgalmi adó bevételi számla*

- b) *NAV Uniós vámbevételek lebonyolítási számla*
- c) *NAV Import jövedéki és energia adó bevételi számla*
- d) *NAV Vám- és adóbírság, kamat bevételi számla*

84. A vámhatóság által nyilvántartott vámok és egyéb terhek megfizetésére az UVK 112. cikkében, a Vámtv. 71. §-ában, valamint a NGM. rend. 31. §-ában foglaltak alapján legfeljebb 12 hónapra részletfizetés vagy legfeljebb 6 hónapra fizetési halasztás engedélyezhető, ha a fizetési nehézség

- a) a kérelmezőnek nem róható fel, vagy annak elkerülése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle elvárható, továbbá
- b) átmeneti jellegű, tehát a kötelezettség későbbi megfizetése valószínűsíthető.

A kérelem elbírálása és a feltételek megállapítása során az állami adó- és vámhatóság figyelembe veszi a fizetési nehézség kialakulásának körülményeit.

Magánszemély kérelmére a fizetési könnyítés akkor is engedélyezhető, ha a kérelmező igazolja, hogy a vámok és egyéb terhek azonnali vagy egy összegű megfizetése jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire is tekintettel aránytalanul súlyos terhet jelent.

85. A fizetési könnyítés engedélyezésének feltétele

- a) biztosíték nyújtása, kivéve, ha az az adósnak súlyos gazdasági vagy szociális nehézséget okozna
- b) a fizetési könnyítéssel érintett összegre hitelkamat felszámítása.

86. A hitelkamatot az engedélyezett fizetési könnyítés időtartamának napjaira számítja fel az állami adó- és vámhatóság, jelenleg az engedélyezés napján érvényes egy százalékponttal növelt jegybanki alapkamat 365-öd részének megfelelő napi mértékben a fizetési könnyítést engedélyező határozat keltétől az engedélyezett fizetési határidő lejártának napjáig. A hitelkamat felszámításának részletes szabályait a NGM. rend. 32. §-a tartalmazza.

87. Az UVK 112. cikkével összhangban az állami adó- és vámhatóság akkor tekinthet el az engedélyezett fizetési könnyítéssel összefüggésben vámbiztosíték megkövetelésétől vagy hitelkamat felszámításától, ha a kérelmező az e törvényben és az NGM rendeletben meghatározott feltételeket teljesíti. Az engedélyezett fizetési könnyítéshez kapcsolódóan az állami adó- és vámhatóság különösen indokolt esetben dönthet úgy is, hogy a kérelmezőt a vámbiztosíték megkövetelése alól, és a hitelkamat felszámításától egyaránt mentesíti.

88. Gazdálkodó szervezet esetében a Vámtv. 72. § (2)-(3) bekezdése alapján a hitelkamat felszámításának mellőzésére abban az esetben kerülhet sor, ha annak megfizetése a kérelmező tevékenységének folyamatosságát súlyosan veszélyezteti. Ennek bizonyítására köteles benyújtani:

- a) a tárgyévet megelőző három évre vonatkozó auditált mérleget a mérlegbeszámolóval,
- b) a tárgyévre vonatkozó kimutatást a szállító- és vevőállományról, az egyéb befektetésekről és részesedésekről, a megelőző három évre vonatkozó vagyonváltásáról,
- c) a 30, 60 és 90 napos, továbbá a folyamatban lévő peresített követelésállomány kimutatását,
- d) Art. szerinti általános adóigazolást, kivéve, ha a kérelem benyújtásának időpontjában a kérelmező szerepel az Art. szerinti köztartozásmentes adózói adatbázisban,
- e) nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy folyik-e a kérelmező ellen csőd-, felszámolási, végelszámolási, kényszerterhelési vagy kényszer végelszámolási eljárás.

A d) és e) pontokban foglalt feltételeket a Magyarországon letelepedett kérelmező esetében – az NGM rendelet 31. § (3) bekezdése alapján – a saját közhiteles hatósági nyilvántartásai alapján vizsgálja a vámhatóság.

89. A Vámtv. 72 § (4) bekezdése alapján a természetes személy szociális nehézségének vizsgálatához az állami adó- és vámhatóság a kérelemben felhozott indokok igazolására szólítja fel a kérelmezőt, és a szociális körülmények feltárása érdekében megkeresheti a helyi önkormányzatot.

90. A Vámtv. 28. § (5) bekezdése alapján a vámigazgatási bírság mérséklésére, elengedésére az Art. adómérséklésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Fizetési könnyítés engedélyezésére a jogszabály nem ad lehetőséget.

91. Az állami adó- és vámhatóság által egyedileg megállapított késedelmi kamatra fizetési kedvezményi eljárásban fizetési könnyítés nem engedélyezhető, nem mérsékelhető és nem engedhető el.

92. Az állami adó- és vámhatóság által egyedileg megállapított hitelkamat nem mérsékelhető, megfizetésére fizetési könnyítés nem engedélyezhető. Tekintettel arra, hogy a hitelkamat az engedélyezett fizetési könnyítés tartamára felszámított kamat, amennyiben az adózó nem fizeti meg, a fizetési könnyítést engedélyező határozatot vissza kell rendezni, és a hitelkamat helyett késedelmi kamatot kell felszámítani.

9. A jogorvoslati eljárás

93. A fizetési kedvezményi kérelmek elbírálására indult eljárásokban a kérelmezőt ugyanazok a rendes jogorvoslatok (valamint a felügyeleti intézkedés megtételére irányuló kérelem) illetik meg, mint az egyéb eljárásokban. A fellebbezés benyújtása illetékköteles. Az Itv. 29. § (2) bekezdése értelmében a fizetési kedvezményi határozattal szemben benyújtott fellebbezés esetében, ha a fellebbezési eljárás tárgyának értéke pénzben nem állapítható meg (pl. részletfizetés, fizetési halasztás), a fellebbezési illeték mértéke 5 000 forint. Ha azonban a fellebbezési eljárás tárgyának értéke pénzben részben vagy egészben megállapítható (pl. mérséklés vagy futamidős pótlék összege), akkor a fellebbezési illeték összege a fellebbezéssel érintett, vagy vitatott összeg minden megkezdett 10 000 forintja után 400 forint, de legalább 5000 forint, legfeljebb 500 000 forint. A gazdálkodó szervezet – ide nem értve az egyéni vállalkozót – által az adóhatóságnál kezdeményezett fizetési könnyítésre, adómérséklésre irányuló fellebbezés illetéke a fellebbezéssel érintett vagy vitatott összeg minden megkezdett 10 000 forintja után 400 forint, de legalább 15 000 forint, legfeljebb 500 000 forint. Ha a fellebbezés tárgyának értéke pénzben nem állapítható meg, a fellebbezés illetéke 15 000 forint. A végzés – ideértve a Ket. alapú eljárásban a fizetési kedvezményi kérelem tárgyában kiadott végzést is - ellen benyújtott fellebbezésért 3000 forint illetéket kell fizetni.

94. Az illetéket az Itv. 73. § (3) bekezdése értelmében a Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-01076064 számú NAV Eljárási illetékhez kapcsolódó befizetések bevételi számlájára, a 20-21. pontokban írt módon kell megfizetni.

95. Amennyiben a kérelmező a fellebbezés előterjesztésére nyitva álló határidő lejártát követően az elsőfokú adóhatóságon igazolási kérelem nélkül fellebbezést nyújt be – a saját

hatáskörben történő módosítás kivételével –, továbbá a fellebbezésre nem jogosulttól származó fellebbezést, valamint az önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányuló fellebbezést az első fokú adóhatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasítja az Art. 136. § (6) bekezdése alapján.

96. Ha az elkésetten benyújtott fellebbezésben, illetve azzal egyidejűleg a kérelmező a fellebbezési határidő elmulasztása miatt igazolási kérelemmel is él, az igazolási kérelmet az elsőfokú adóhatóság bírálja el. Amennyiben az igazolási kérelmet az elsőfokú adóhatóság elfogadja, a fellebbezést határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

97. Az Art. alapján a fellebbezésben lehetőség van olyan új körülmények előadására is, amelyek az elsőfokú eljárás során nem kerültek értékelésre. 98. Az Art. 136. § (5) bekezdése szerint a fellebbezésre jogosult a fellebbezési határidőn belül a fellebbezési jogáról szóban vagy írásban lemondhat, a szóban történő lemondást jegyzőkönyvbe kell foglalni. A fellebbezési jogról történő lemondó nyilatkozat nem vonható vissza. Amennyiben az adózó a fellebbezési jogáról lemond, a határozat ennek napján jogerőre emelkedik.

99. A Ket. fellebbezési eljárásra vonatkozóan néhány, az Art-tól jelentősen eltérő szabályt ír elő. A fellebbezésben nem lehet olyan új tényre hivatkozni, amelyről az ügyfélnek már a döntés meghozatala előtt tudomása volt. A fellebbezést indokolni szükséges. Az elsőfokú döntést hozó hatóság a Ket. 102. § (3) bekezdése értelmében az elkésett fellebbezést, a fellebbezésre nem jogosulttól származó fellebbezést, valamint az önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányuló fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Továbbá érdemi vizsgálat nélkül utasítja el a hatóság a Ket. 98. § (1a) bekezdésének megsértésével benyújtott fellebbezést, azaz ha az adózó olyan indokokra hivatkozik, amelyekről már a döntés meghozatala előtt tudomása volt. Érdemi vizsgálat nélkül kell a fellebbezést elutasítani abban az esetben is, ha az ügyfél a fellebbezési illetéket a hatóság felhívása ellenére sem fizeti meg.

100. A felettes adóhatóság kérelemre vagy hivatalból, az adópolitikáért felelős miniszter, illetve a NAV-ot irányító miniszter hivatalból felügyeleti intézkedést tesz, ha az ügyben eljáró adóhatóság határozata, önálló fellebbezéssel megtámadható végzése (intézkedése) jogszabálysértő, vagy a határozat, az önálló fellebbezéssel megtámadható végzés meghozatalára (intézkedésre) jogszabálysértő módon nem került sor. Az adópolitikáért felelős miniszter, illetve a NAV-ot irányító miniszter abban az esetben jár el, ha a felettes adóhatóság az ügyben már döntést hozott, viszont nem tehet felügyeleti intézkedést, ha az ügyben eljáró adóhatóság döntését a bíróság már felülvizsgálta. Az adópolitikáért felelős miniszter, illetve a NAV-ot irányító miniszter a felügyeleti intézkedés iránti kérelmet érdemi vizsgálat nélkül utasítja el.

101. A felügyeleti intézkedés iránti kérelemre indult eljárás az Itv. 29. § (3) bekezdése alapján illetékköteles. Az eljárási illeték mértéke megegyezik a 89. pontban ismertetett illetékkal.

102. A Ket. alapján folytatott eljárásban kizárólag a felügyeleti szerv által hivatalból indított felügyeleti eljárásra kerülhet sor.

103. A Ket. 112. §-a viszont az Art. alapján nem alkalmazott jogorvoslati lehetőséget biztosít. Így az ügyfél kérelmére újrafelvételi eljárásnak van helye a jogerős határozattal lezárt ügyben, ha a határozat jogerőre emelkedését követően jutott tudomására a határozat meghozatalakor már meglévő, de el nem bírált, az ügy szempontjából releváns tény, adat vagy más bizonyíték,

és ez az ügyfél számára kedvezőbb döntést eredményezett volna. Az újrafelvételi eljárás iránti kérelem előterjesztésének határideje a tudomásszerzéstől számított 15 nap. A hatóság az újrafelvételi kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha

- a) az a jogerős határozat meghozatala után bekövetkezett tényen, illetve a jogi szabályozásban bekövetkezett változáson alapul,
- b) az ügyben bírósági felülvizsgálat van folyamatban, vagy a bírósági felülvizsgálat során a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatot hozott,
- c) a határozat jogerőre emelkedésétől számítva hat hónap eltelt,
- d) azt törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet kizárja.

Az újrafelvételi eljárásért az Itv. 29. § (1) bekezdésében meghatározott általános tételű, 3 000 forint összegű eljárási illetéket kell fizetni tekintet nélkül az alap eljárásban már megfizetett illetékre. Az újrafelvételi kérelmet az elsőfokú hatóság bírálja el.

104. Tekintettel arra, hogy az újrafelvételi eljárás iránti kérelem csak jogerős határozattal szemben terjeszthető el, a fizetési kedvezményi kérelem tárgyában hozott végzéssel szemben nem alkalmazható ez a jogorvoslati lehetőség. A Vámtv. hatálya alá tartozó kötelezettségre irányuló fizetési kedvezményi eljárásban viszont határozatban hozza meg az adóhatóság a döntését, így újrafelvételi eljárásnak lehet helye.

10. Záró rendelkezések

105. Az útmutató a kiadmányozás napját követő 3. munkanaptól érvényes.

106. Jelen útmutató érvényessége kezdetétől a méltányossági jogkör gyakorlásáról, az adómérséklésről és a fizetési könnyítésről szóló 3007/2015. számú útmutató nem alkalmazható.

Budapest, 2016. július 27.